

(40)

Tillf. utst.
16/3 - 14/4 1941

i Nord. museets hall. (40)

N.M.s vägledn

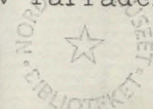
Ex. A

Utställningen Dansk kultur och litteratur vill ge ett intryck av dansk andlig odling från reformationstiden och tills nu. Det ligger i sakens natur att bilden är mycket ofullständig och att utställningen mer vill utgöra en egelse till förvärvande av ökad kännedom än direkt meddela kunskaper.

Nordiska museets hall inrymmer i sin ena hälft de historiska minnena. I den andra har bokutställningen samt den moderna konsten och konsthantverket fått plats. Den norra avdelningen domineras av Karel van Manders berömda helfigurporträtt av Kristian IV från Gripsholm. Vid sidorna stå hans båda gemåler, drottningen och den högättade Kirsten Munk med vilken han förmäldes efter drottningens död ehuru hon aldrig fick drottningnamn. Detta förnämliga porträtt kommer från den Hamiltonska samlingen på Ovesholm, varifrån även flera andra viktiga minnen av Kristian IV och hans barn ha lånats till utställningen. Dit höra några utsökta textila föremål icke minst ett underbart broderi, som utförts av konungens olyckliga dotter Leonora Kristina Ulfeld under hennes fängelsetid. Denna del av hallen upptages för övrigt av minnen från renässansens och barockens epoker. Från den förra finnes bl.a. en sovrumsinteriör. Barocktidens porträtt grupperas helt naturligt kring bilden av Ulrika Eleonora, Fredrik III:s dotter och Karl XI:s utmärkta drottning. Rokokotiden representeras av möbler och porträtt, däribland en utsökt bild av drottning Juliane Marie målad av Pilo.

1800-talets borgerliga heminredningskonst är ypperligt företrädd genom tvenne rumsinteriörer, den ena från början av århundradet, den andra från dess mitt. Här finnas rader av utsökta porträtt, bl.a. lånade av familjen Nyblom, professorskan Helena Nyblom var som bekant danska.

En vägg i denna del av utställningen upptages av målningar som valts med syfte att ge åskådarna ett intryck av det danska landskapet i dess olika skiftningar (havet, heden, stranden, bokskogen, åkern o.s.v.). Mitt emot ha grupperats en följd intressanta folklivsbilder från tiden 1830 till inemot århundradets slut. Mittpunkten i denna del av hallen markeras av tvenne stora montrar, den ena innehållande silver, den andra porslin och fajans. Bland silvret märkes en rad praktfulla pjäser, däribland den barockkanna som överlämnades som gåva av danska kungaparet till konung Gustaf V på hans 80-årsdag samt en volym, vars pärmar ha magnifika silverbeslag från renässanstiden (den har utlånats av familjen Ramel på Övedskloster). Bland porslinet lägger man särskilt märke till utsökta pjäser ur Flora Danica-servisen, dels tillhörande Nordiska museet, dels prins Carl och prinsessan Ingeborg. Serien av historiska porträtt avslutas med bilder av den nuvarande konungens närmaste anförvanter. Man observerar här ett sällsynt vackert dubbelporträtt av farfadern, Kristian IX och hans maka, målat

av Tuxen, lämnat till utställningen från Fredriksborg i Danmark. Prinsessan Ingeborgs utsökta helfigursbild (av Oscar Björk) flankeras av hennes föräldrar, konung Fredrik VIII och drottning Louise, Karl XV:s dotter.

I den södra hälften av museets hall är den danska bokutställningen inrymd, visande den levande danska litteraturen på skilda områden. På grund av utrymmesskäl har man måst begränsa sig till vissa avdelningar. Inom varje avdelning har man så långt som möjligt - såvida det icke rört sig om särskilt karakteristiska böcker, vilka medtagits för helhetsintryckets skull - framlagt den litteratur som i dag kan fås i bokhandeln.

Utställningen ger en överblick över den danska skönlitteraturen och vetenskapen på några områden, över folklynn och natur och Danmarks historia. Barnböckerna utgöra ett färgrikt inslag. Konstlitteraturen utställs tillsammans med alster av modern konst. Redan i museets förhall möter man litteratur om Grönland och Island, däribland praktfulla faksimilupplagor av isländska handskrifter.

Ovanför bokborden hänga porträtt av danska kungar i kopparstick. Ovanför den avdelning som handlar om danska kungahuset lägger man märke till ett roligt grupp fotografi över Fredrik VIII och hans familj där vår prinsessa Ingeborg möter oss som baby.

Bokutställningens olika avdelningar äro följande: I. Naturvetenskap, från Tycho Brahe till Niels Bohr. II. Filosofi, från Grundtvig till Grönbech. III. Litteraturforskning, från Georg Brandes till Vilhelm Andersen. IV. Språkforskning, från Rasmus Rask till Otto Jespersen. V. Danskt folklynn. VI. Regering och administration. VII. Stad och land. VIII. Historia. IX. Kungahuset. X. Levande dansk skönlitteratur, från Holberg till Jacob Paludan. XI. H.C. Andersen och den danska barnboken. XII. Konst och Den vackra boken.

Längst bort i södra delen av museihallen finnes den moderna konsten och konsthantverket. Då utställningen icke avser att vara en konstatställning, ha endast några karakteristiska målningar medtagits för att ge ett intryck av modern dansk kolorit. Rikhaltigare är däremot konsthantverket. Det omfattar textilier i färgrikt urval samt utsökt keramik från Danmarks ledande fabriker och hantverkare. Bland silvret saknas naturligtvis icke en rikhaltig kollektion av Jensenarbeten.

Innan man lämnar utställningen bör man icke försumma att kasta en blick över den stora hallens mittparti som behärskas av ett magnifikt helfigursporträtt av konung Christian X, målat av Herman Vedel och utlånat till utställningen av konungen själv. Ett hörn i mittpartiet vill ge ett intryck av skandi-

navismens historia, som illustreras på ett både intressant och lustigt sätt. Gripande äro minnena från svenskarnas deltagande i Danmarks strider, ganska kuriös är ibland bildkrönikan över studentmötena och annan kulturell skandinavism. Denna del får sin naturliga medelpunktⁱ/Constantin Hansens berömda bild av Tegnér lagerkransande Oehlenschläger, som beredvilligt utlånats från Frederiksborg där den utgör en av klenoderna. En annan avdelning i centrum visar bilder av danska slott och slutligen kunna vi notera en sällsynt vacker samling allmogedräkter, vilka i förening med möbler och fotografier söka ge en tyvärr allt för knapp föreställning om den rika danska bondekulturen.

Utställningen har kommit till stånd tack vare frikostiga bidrag från ett flertal museer, däribland främst Nationalmuseum, icke minst den under dess vård stående Gripsholmssamlingen, samt det danska Frederiksborgsmuseet. Därjämte ha Konungen, prins Carl och prinsessan Ingeborg och prins Eugen ställt värdefulla föremål till förfogande. Bland enskilda må särskilt nämnas fröken Adine Hamilton, Ovesholm, som utlånat slottets enastående minnen från Kristian IV:s tid, direktör Erik Bolinder, som släppt till sin värdefulla silver-samling, och skriftställaren Einar Rosenborg som lämnat talrika möbler.

Utställningens kommissarie är amanuensen Brynolf Hellner, vilken som medhjälpare haft flera av museets tjänstemän, främst amanuenserna fru Gunnel Hazelius-Berg, fröken Anna-Maja Nylén, Bengt Bengtsson och Marshall Lagerquist samt arkivarien Arvid Bäckström; fil. kand. Anna Stina Bergman har lämnat värdefullt biträde. Bokutställningen har ordnats av bokhandlarna Gunnar Josephson, Adam Helms och Hj. Pehrsson. Den moderna konstslöjdutställningen är arrangerad av doktor Åke Stavenow samt arkitekterna Elias Svedberg och Åke Huldt. För övrigt ha överintendenten Axel Gauffin samt intendenterna Erik Wettergren och Sixten Strömbom lämnat synnerligen värdefullt bistånd.

Utställningen kommer att vara öppen åtminstone ett par veckor. Under denna tid komma visningar dagligen att äga rum å tider och av personer som närmare angivas genom annonsering. Ingen avgift utöver museets vanliga entré, 50 öre. Museet hålles öppet alla dagar kl. 11-16; måndagar och onsdagar dessutom kl. 19-21.